

contradictory communicative and social effects, the causes and consequences of trust as a valuable basis for social interaction in the media space. The constructive and destructive effects of communicative practices of media trust in the context of analyzing communicative and strategic actions are analyzed. Particular attention is paid to identifying the bases and markers of vulnerability of media trust, manipulative opportunities of media influences of media effects, practices of simulating the reliability of information. The integrative, mobilizational, legitimate, network effects of media trust are also considered.

Keywords: trust, media trust, media reality, value, ideology, manipulation, vulnerability, post-truth.

* * *

УДК 141.7

Колесніченко С. С.,
аспірант, Київський університет
туризму, економіки і права
(Україна, Київ), koles_s_s@i.ua

Влада у сучасній соціально–політичній системі координат

Предметом дослідження статті був розгляд питань влади у контексті сучасної соціально–політичної системи координат з огляду на трансформації, які відбуваються в усіх сферах суспільства під впливом стрімкого розвитку та впровадження інформаційно–комунікаційних та комп'ютерних технологій, подальшої широкій цифровізації інформації та інформаційних процесів, а також відповідних змін у питаннях комунікації та комунікативних процесів. Завдяки цьому відбуваються кардинальні зміни в частині появи соціальних мереж, соціальних медіа, так званого «кібернетичного простору» та «кібернетичної реальності», нових соціальних та масових комунікацій. Що в свою чергу відкриває нові можливості для впливу, формування та маніпулювання масовою свідомістю, використовуючи сучасні технології та техніку як з боку влади, громадських організацій, так і суспільства. Крім того було звернуто увагу на те, що і на саму владу та владні відносини впливають сучасні інформаційно–комунікаційні та комп'ютерні технології. Також важливим моментом, який впливає на питання влади можна відзначити глобалізацію. А це, в свою чергу, змінює підходи та парадигму влади та владних відносин. Крім того потребують уваги питання впливу та взаємозв'язку, такі як: «життєвий світ», «життєвий простір», культура, звичаї, морально–етичні норми, свобода та людська гідність (в першу чергу це стосується збереження ідентичності в умовах глобалізації) при здійсненні влади. У зв'язку з чим і виникає актуальність дослідження влади у сучасній системі соціально–політичних координат.

Ключові слова: влада, владні відносини, розвиток суспільства та його сучасні трансформації, інформаційно–комунікаційні та комп'ютерні технології, соціальні та масові комунікації, соціально–політичні відносини у суспільстві.

Бурхливий розвиток науково–технічного прогресу разом із стрімкими темпами впровадження у повсякденне життя його результатів, в першу чергу, інформаційно–комунікаційних та комп'ютерних технологій, результатів «інформаційної революції», цифровізації інформації, інформаційних процесів та усіх сфер суспільства, переходу на нові формати питань комунікації та комунікативних процесів стали основним каталізатором усіх змін, які відбуваються на сьогодні в частині розвитку суспільства, влади та відносин між ними.

У зв'язку з цим питання влади у контексті сучасної соціально–політичної системи координат виходять на новий рівень і потребує нового додаткового осмислення для вироблення практичних рекомендацій впровадження в дію теоретичних напрацювань для подальшого використання в умовах прискореного розвитку суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що питаннями влади у контексті соціально–політичних відносин приділялося достатньо уваги з боку філософів, мислителів і дослідників, серед яких можна виділити: Аристотель, З. Бауман, Д. Белл, Н. Бердяєв, І. Берлін,

П. Бурд'є, А. Велмер, М. Кастельс, Н. Мак'явеллі, Платон, А. Сен тощо.

Враховуючи важливість і практичну цінність праць, варто зазначити, що питання влади у контексті сучасної соціально–політичної системи координат, будучи частиною загальної проблеми філософського осмислення подальших шляхів розвитку суспільства, вимагає подальших досліджень, в першу чергу, в частині взаємодії та впливу між владою та суспільством з огляду на ті зміни, що відбуваються.

Таким чином, метою цього дослідження є вивчення теоретичних підходів до розуміння питання влади у контексті сучасної соціально–політичної системи координат під впливом на цей процес сучасних змін та тенденцій щодо соціально–політичних відносин у суспільстві.

На початку нашого дослідження пропонуємо детальніше зупинитись на самому питанні, що таке «влада», оскільки впродовж усього свого існування людство завжди стикалося з її різними формами та проявами, починаючи від влади в сім'ї та закінчуючи владою держави. Досліджуючи питання влади, Аристотель у своїй праці «Політика» відзначає таке: «володарювання і підпорядкування не тільки необхідні, але й корисні, і прямо від народження деякі істоти різняться [в тому відношенні, що одні з них як би призначені] до підпорядкування, інші – до володарювання», а отже, «чим вище стоять підлеглі, тим досконаліша сама влада над ними; так, наприклад, влада над людиною більш досконала, ніж влада над твариною», і тому «чим вище стоїть майстер, тим більш досконалою є виконувана ним робота; але, де одна сторона панує, а інша підпорядковується, там тільки й може йти мова про будь–яку їх роботу» [1, с. 379]. Розмірковуючи далі, Аристотель відзначає, що «у всякій живій істоті насамперед можна углядіти владу панську і політичну», там де «душа панує над тілом, як пан, а розум над вашими прагненнями – як державний муж», тому «звідси ясно, наскільки природно і корисно для тіла бути в підпорядкуванні у душі, а для схильної до афектів частини душі – бути в підпорядкуванні у розуму і розумового елемента душі і, навпаки, який завжди отримує шкоди при рівному або зворотному співвідношенні» [1, с. 379–380]. Платон у своїй праці «Держава» відзначав, що «У кожній державі силу має той, хто при владі. ... Встановлює ж закони всяка влада в свою користь: демократія, демократичні закони, тиранія – тиранічні, так само і в інших випадках. Встановивши закони, оголошують їх справедливими для підвладних – це і є якраз те, що корисно владі, а того, хто їх переступає, карають як порушника законів і справедливості» [10]. В свою чергу, відносно володарювання Н. Мак'явеллі у своїй праці «Державотворець» зазначає таке: «найбільше володаря починають ненавидіти тоді, коли він зазіхає на майно і жінок своїх підданих. ... доки в народі не віднімають ні майна, ні честі, доти він спокійний», а «зневажають тоді, коли він має славу непостійної, легковажної, зніженої, слабодухої, нерішучої людини», коли «у стосунках зі своїми підданими бажано, щоб його присуд завжди був непохитний і щоб усі знали, що його годі комусь ошукати чи перехитрувати» [9, с. 463], тому «державна міцна й мудрий володар там, де намагаються не озлобляти панство і водночас годити

народові» [9, с. 465] Враховуючи представлені вище бачення влади від античних часів до сьогодення, можна констатувати, що сама сутність та принципи влади залишаються практично однаковими впродовж усього існування людства, змінюються лише форми, методи та інструменти. Тобто влада постійно еволюціонує разом із еволюцією (цивілізаційним розвитком) суспільства. Такі еволюційні ознаки змін влади та владних відносин відбувалися впродовж усього традиційного суспільства і лише в рамках сучасних цивілізаційних змін вказані зміни отримали революційний характер. Ось що з цього приводу визначає М. Кастельс у своїй праці «Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура»: «технологічна революція з інформаційними технологіями в центрі заново і прискореними темпами формує матеріальну основу суспільства», коли «нова комунікаційна система, все більше говорить на універсальній цифровій мові, одночасно інтегрує в глобальному масштабі виробництво і поширення слів, звуків і зображень в нашій культурі і пристосовує їх до персональних смаків і настроїв індивідів» при цьому «інтерактивні комп'ютерні мережі ростуть по експоненті, створюючи нові форми і канали комунікації, формуючи життя і формуючись життям в один і той же час» [8]. Підтвердженням цих слів може бути приклад широкого використання інформатизаційних процесів під час здійснення влади, коли інформатизація соціально-політичних процесів докорінно змінює форми, методи та інструменти здійснення влади. Яскравим прикладом цього є так зване «Електронне урядування», яке перевело взаємовідносини влади та суспільства на зовсім інший рівень – віртуальний, знеособивши тим самим представників влади і давши їм завдяки цьому безмежні важелі влади. Так, П. Бурд'є, досліджуючи питання соціального простору, у своїй праці «Соціологія соціального простору» визначає, що «одна з переваг, яка дає владу над простором, – можливість встановити дистанцію (фізичну) від речей і людей, які обмежують або дискредитують...» [6, с. 57–58]. Наступним важливим сучасним фактором, який впливає на владу є збільшення рівня мобільності для окремих соціальних груп суспільства (започаткувавши формування нового типу суспільства, такого як «кочове суспільство»). З. Бауман у своїй праці «Глобалізація. Наслідки для людини і суспільств» визначає так: «після закінчення війни за простір самим потужним і жаданим фактором розшарування в світі стала мобільність: це та субстанція, з якої щодня будуються і перебудовуються нові, все більш глобальні соціальні, політичні, економічні та культурні ієрархії» [2, с. 21] при цьому «мобільність, придбана «тими, хто інвестує» – людьми, що володіють капіталом, грошима, необхідними для інвестицій – означає для них воістину безпрецедентне в свій радикальність беззастережне відділення влади від зобов'язань: обов'язків щодо своїх підданих, щодо молодих і слабких, ще не народжених поколінь, і самовідтворення умов життя для всіх – одним словом, свободу від обов'язку брати участь у повсякденному житті і розвитку спільноти», завдяки чому «виникає нова асиметрія між екстериторіальною природою влади і, як і раніше, територіальним «життям в цілому», яку влада, яка знялася з якоря і здатна переміщатися миттєво і без попередження, може вільно використовувати, а потім

залишити наодинці з наслідками цього використання» [2, с. 21]. Таким чином, фізична мобільність та перехід у віртуальний простір створюють передумови переходу на новий рівень здійснення влади. Такий стан речей обумовлений «інформаційною революцією» та широким впровадженням Інтернету–речей. Тобто, суто технічно–технологічними факторами впливу.

Наступним важливим індикатором змін є свобода. Так, А. Сен у своїй праці «Розвиток як свобода» зазначає, що «соціальне облаштування суспільства досліджується з точки зору його ролі в розширенні і гарантуванні основних індивідуальних свобод, при цьому особа розглядається швидше як активний рушій змін, ніж як пасивний споживач розподілених благ» де під «соціальним облаштуванням суспільства» розуміється об'єднання таких інститутів, як: «держава, ринок, правова система, політичні партії, засоби масової інформації, громадські об'єднання, громадські дискусії тощо» [11, с. 18].

У своїх поглядах на свободу, М. Бердяєв відкидає нав'язуваний поділ людей за різними ознаками (в першу чергу матеріальними/майновими) в частині утиску їх морально–етичних устоїв, особистої свободи (волі) та людської гідності, відзначаючи при цьому: «основне протиріччя моєї думки про соціальне життя пов'язане з суміщенням в мені двох елементів – аристократичного розуміння особистості, свободи і творчості і соціалістичної вимоги утвердження гідності кожної людини, самої останньої з людей і забезпечення її права на життя» [4, с. 2]. В цьому випадку можна відзначити, що розуміння «свободи» є досить широким та складним і залежить від багатьох факторів як економічних, так і духовних, а також залежить від внутрішнього стану особистості і зовнішніх умов, так званого «життєвого світу» та «життєвого простору», людського буття. Також необхідно відмітити, що на свободу також цивілізаційний розвиток суспільства. Так, сучасні трансформації суспільства, руйнуючи старий поділ на соціальні групи, створюють нову соціальну групу до якої увійшли представники нової еліти – інформаційної. Вказаний поділ не має расових, національних та інших відзнак, притаманних попереднім поділам суспільства і його можна назвати – космополітичним. А тому, формування нової парадигми влади відбувається на фоні змін підходів до самого поняття свободи. Так, І. Берлін у своїй праці «Дві концепції свободи» пропонує до нашої уваги два напрями свободи, такі як: «негативна» свобода («свобода від») та «позитивна» свобода («свобода для»), відзначаючи при цьому так: «перше з цих політичних значень свободи я буду ... називати «негативним», і це значення мається на увазі у відповіді на питання: «Яка та галузь, в рамках якої суб'єкту – будь то людина або група людей – дозволено або має бути дозволено робити те, що він здатний робити, або бути тим, ким він здатний бути, не наражаючись на втручання з боку інших людей?», а «друге значення свободи я буду називати «позитивним», і воно мається на увазі у відповіді на питання: «Що або хто служить джерелом контролю або втручання і змушує людину здійснювати цю дію, а не якусь іншу, або бути таким, а не іншим?» [5, с. 1]. Тобто в рамках «свободи від» розуміється створення з боку держави (через законодавчу та інституційну базу) таких умов для громадян, виконання яких впливає

на ступінь рівень свободи особистісної (фізичної) та групової (соціальної), коли держава залишає за собою право контролювати громадянина. В таких умовах буття людини було повністю зарегульовано державою і повністю контролювалося. Прикладом можуть слугувати країни в епоху «індустріального» розвитку суспільства, коли індустріалізація вимагала мобілізації значної кількості людей для виконання робіт з масового виробництва, а також країни із тоталітарним режимом правління. Сучасне становлення режиму «свободи для» почало відбуватися в умовах подальших змін цивілізаційного розвитку суспільства через зміни парадигми відношення/ставлення держави до людини/громадянина, коли людина отримує досить значний рівень особистої (фізичної свободи) свободи і стає фізично вільною і починає більше жити для себе, а тому можна говорити про появу так званої «свободи для» себе або «позитивної свободи». Це стало можливим в умовах переходу від традиційного суспільства до сучасних форм таких, як: «постіндустріальне», «інформаційне/цифрове суспільство», «глобальне суспільство» та інші з префіксом «пост».

Подальше дослідження феномену свободи приводить нас до ще однієї грані, а саме «економічної свободи». Але, на жаль, ХХІ століття відзначається посиленням оперування таким поняттям, як «економічна несвобода», яка навіть переросла у «економічне рабство» та/або «економічну сегрегацію», коли людина будучи фізично вільною, має постійне місце роботи і при цьому є економічно залежною через розбалансованість таких понять, як: оплата праці, ефективність праці та вартість базових предметів фізичного існування (житло, їжа, медицина, товари першої необхідності, дозвілля тощо). Тобто, мова йде про те, що економічна політика багатьох країн формується таким чином, що більшість населення все більше зuboжіє, а менша – багатіє. І, на жаль, така тенденція тільки поширюється і дійшла вже навіть до розвинених країн із «золотого мільярду». Таким чином, у світі стає все більше багатих і зникає середній клас. Так, А. Сен зазначає, що «економічна несвобода здатна породжувати соціальну і політичну несвободу, так само як соціальна і політична несвобода здатна випестувати несвободу економічну» [11, с. 24]. Тобто, на глобальному рівні збільшується кількість людей, які залишаються за «муром», за «стіною» нової касты нового суспільства (глобального), яка не має кордонів, національності, віросповідань, але при цьому фактично стає власником усього валового продукту, що виробляється у всьому світі. Так, в свою чергу, М. Кастельс у рамках так званого «просторового панування» піднімає проблему існування «багатих кварталів» та «гетто», відзначаючи при цьому таке: «шикарні квартали, що функціонують як клуби, засновані на активному виключенні небажаних осіб, символічно присвячують кожного зі своїх мешканців, дозволяючи йому брати участь у капіталі, акумульованому сукупністю жителів, гетто символічно розкладає своїх мешканців, об'єднуючи в деякій резервації сукупність агентів, які, будучи позбавлені всіх козирів, необхідних для участі в різних соціальних іграх, можуть ділитися тільки своїм відлученням. Крім ефекту «таврування», об'єднання в одному місці людей, схожих один на одного в своїй обділеності, призводить до подвоєння цього позбавлення, особливо,

в сфері культури і культурної практики (і навпаки, ефект «таврування» зміцнює культурні практики найбільш забезпечених)» [8]. Як зазначає З. Бауман, «еліти самі вибрали ізоляцію і платять за неї охоче і щедро», а «решта населення «відсікається» насильно і змушене платити високу культурну, психологічну і політичну ціну за свою знову придбану ізоляцію». Тому «ті, хто не здатні зробити відокремлене існування предметом вільного вибору і оплатити вартість його безпеки, виявляються жертвами сучасного еквівалента «обгородження» періоду пізнього Середньовіччя та раннього нового часу» [2, с. 37]. З такою проблемою нерівномірного поділу суспільства погоджується і М. Кастельс, який зазначає, що «ми спостерігаємо паралельно вивільнення гігантських продуктивних сил інформаційної революції і концентрацію в глобальній економіці «чорних дір» людської убогості, будь то Буркіна-Фасо, Південний Бронкс, Камагасакі, Чіапас або Ла Курнев» [8]. Тільки тепер роль «багатих районів» та «гетто» отримали цілі країни та/або регіони. Але в умовах глобалізації ми отримуємо таку еліту, яка, відгородившись від усіх «інформаційним муром» та вийшовши на кібернетичний рівень, виходить за фізичні межі кордонів та територій, тим самим отримуючи практично безмежні можливості, в першу чергу владу.

Вказані фактори мають комплексний взаємодоповнюючий характер впливу на соціально-політичну складову зміни парадигми влади. Так, М. Кастельс зазначає: «соціальні зміни настільки ж драматичні, як і процеси технологічної та економічної трансформації» і «хоча суспільство і не задає курс технологічних змін, воно може, використовуючи міць держави, задушити розвиток технології» і «навпаки, також шляхом державного втручання воно може почати прискорений процес технологічної модернізації, здатної за кілька років змінити економіку, підвищити військову міць і соціальне благополуччя» [8]. Прикладами такої точки зору є країни, які за досить короткий проміжок часу зробили якісний стрибок у верх цивілізаційного розвитку, а є такі, що навпаки деградували або просто залишаються на одному місці свого розвитку (у так званому періоді стагнації).

Досліджуючи сучасний стан соціальної сфери суспільства, окремі дослідники вбачають появу нових класів. Так, Д. Бел досліджуючи «майбутнє постіндустріальне суспільство», розглядаючи «соціальну структуру постіндустріального суспільства» відзначає, що «основний клас в соціумі, що народжується – це, перш за все, клас професіоналів, що володіє знаннями, а не власністю», а тому «система управління суспільством визначається не передачею влади у спадок, а політичною системою, і питання про те, хто стоїть біля її керівництва, залишається відкритим» [3, с. 8]. При цьому Д. Бел визначає клас професіоналів з таких напрямів, як: «наукового, технологічного, адміністративного і культурного», де «класи можуть бути розташовані горизонтально по статусному принципу (очолювані чотирма професійними станами), суспільство організовано вертикально за принципом поділу на сітуса, які є дійсним фокусом професійної активності та інтересів» [3, с. 9–10]. Отже, «у капіталістичному суспільстві власники або бізнесмени, взяті як клас, зосереджені виключно в комерційних

фірмах або корпораціях, і, таким чином, статусні і сітисні групи збігаються», а в «постіндустріальному» суспільстві «члени чотирьох професійних станів входять до складу різних сітусів», тим самим відзначається зменшення «чистої корпоративної свідомості» [3, с. 9–10]. Все це накладається на нові реалії, в яких, за словами З. Баумана відбуваються значні зміни, коли «геофізичні фактори, природні або штучні межі територіальних одиниць, неповторна ідентичність кожного народу і культурної спільності, а також відмінність між поняттями «всередині» і «зовні» – всі традиційні предмети географічної науки – були по суті лише концептуальними похідними або ж матеріальними проявами «обмежень швидкості», а в більш загальному плані, тимчасових і вартісних обмежень свободи пересування» за умови, що «поняття «відстань» – це не об'єктивна безособова фізична «даність», а соціальний продукт; її протяжність залежить від швидкості, з якою ми її долаємо (а в монетарній економіці – ще й від того, у скільки обходиться така швидкість)». Тобто «всі інші соціально обумовлені фактори визначення, поділу та підтримки колективних ідентичностей – на зразок державних кордонів або культурних бар'єрів – в ретроспективі представляються лише другорядними наслідками цієї швидкості» [2, с. 11]. Завдяки цьому ми отримуємо новий тип соціальних груп, які живуть в одній географічній точці, працюють в другій, а відпочивають в третій, коли їх цікавить комфортність створених умов проживання, праці та відпочинку, виходячи з їх фінансових уподобань та спроможності за це сплатити і їм байдуже до суспільства та влади, які існують на цих територіях. У зв'язку з чим виникає слушне запитання, як місцева влада може впливати та/або залучати їх до місцевого соціального та політичного життя, а також здійснювати владу та владні відносини над ними.

Наступною особливістю, яку принесла сучасність, є зміна характеру влади. Так, З. Бауман відзначає: «вироблення нових технологій влади, полягає якраз у спостереженні більшості (величезного, як ніколи раніше в історії, більшості) за меншістю», коли «розвиток засобів масової інформації – особливо телебачення – ... веде до створення, ..., іншого механізму влади», який отримав назву Сіноптікон» [2, с. 78], за умови якого спостереження більшості над меншістю ведеться на основі «методу спокуси», де визначеній меншості (акторам, спортсменам, журналістам тощо), яких вибрано/обрано та дозволено доводити до більшості певні меседжі. Такиим чином «у Сіноптіконі місцеві спостерігають за «глобалістами», де авторитет останніх забезпечується самою їх віддаленістю; про глобалістів можна сказати, що вони «не від світу цього» в буквальному сенсі слова, але їх польоти над світами місцевих куди більш помітні, повсякденні і нав'язливі, ніж польоти ангелів, ... вони у всіх на виду і в той же час недоступні, піднесені і земні, вони є гігантською перевагою, і в той же час є для «нижчих» блискучою дороговказною зіркою, за якою ті йдуть або мріють піти; вони викликають захоплення і бажання одночасно – це влада, яка подає приклад, а не наказує» [2, с. 80] при цьому «місцеві, сегреговані і відокремлені від глобалістів на землі, регулярно зустрічають їх на телевізійних картинках раю», а «відлуння цих зустрічей розноситься по всій земній кулі, заглушаючи

всі місцеві звуки, але відбиваючись від місцевих стін, демонструючи і посилюючи тим самим їх неприступну, тюремну, міцність» [2, с. 81]. Дійсно, сучасні технології та засоби масових комунікацій створили глобальні інформаційні продукти, за допомогою яких взаємний вплив між владою та суспільством виходить на зовсім новий рівень, порівняно із традиційним суспільством. Що збільшило спектр інструментів моніторингу дій влади з боку суспільства. Наприклад, за допомогою квадрокоптерів можна заглянути за будь-який паркан і передати звідти картинку на тисячі кілометрів, а відкриття доступу до баз даних (в першу чергу майна, е-декларування тощо) стало можливим в он-лайн режимі отримувати доступ до інформації, яку раніше можна було отримати тільки за допомогою письмового запиту. А саме головне те, що суспільний контроль над владою виходить за рамки національних кордонів, оскільки доступ до відкритої інформації, яка знаходиться на офіційних веб-сайтах центральних та місцевих органів влади, є відкритий для всіх, хто має технічну можливість доступу до Інтернету. Такого до цього часу не було. Отже, розширення інформаційного простору до глобального рівня спричинило зміни парадигми таких важливих елементів, як: «життєвий світ», «життєвий простір», культура, звичаї, ідентичність, морально-етичні норми, ставлення до свободи та людської гідності. Крім того, іншою новизною є те, що це можна робити як переміщуючись (за лічені години) та/або не виходячи із свого помешкання у реальному часі (практично в он-лайн режимі) завдяки засобам масової комунікації, мережі Інтернет, віртуальному просторові (через соціальні мережі та медіа). В таких умовах стало можливим не тільки отримувати, а і обмінюватися досвідом, людським буттям, інформацією, висловлювати своє ставлення до подій та речей через соціальні мережі та Інтернет практично із усім світом. І найголовніше, що це може відбуватися практично в он-лайн режимі. Тобто, людина отримала однакову можливість взаємовідносин на рівні «життєвого світу» як на рівні сім'ї, вузької соціальної групи, так і на глобальному рівні. Такий стан речей кардинально змінив саму сутність «життєвого світу» у порівнянні із «життєвим світом» традиційного суспільства (в доінформаційну епоху).

Далі можна відмітити появу мегаполісів, побудованих на рівні інформатизації усіх складових, широкого використання можливостей Інтернету–речей та повної цифровізації і комп'ютеризації процесів управління містом, соціально-політичних, соціально-культурних та соціально-економічних взаємовідносин всередині нових мегаполісів. Яскравим прикладом можуть слугувати країни Азії та Китай. Наприклад, у Південній Кореї урбанізація досягла таких масштабів, що в цій країні не залишилося традиційних поселень, які там були ще якихось років тридцять тому назад. Іншим прикладом може бути Китай, у якому є певні конгломерати, в яких проживає двадцять, тридцять мільйонів жителів. Як зазначає М. Кастельс, «нове суспільство, що народжується в процесі подібної трансформації, є і капіталістичним, і інформаційним, утворюючи в різних країнах безліч специфічних варіацій відповідно до особливостей національної історії, культури, інститутів і специфічних відносин з глобальним капіталізмом і інформаційною технологією». При цьому «інформаційні

мережі, мережі капіталу, робочої сили і ринки по всьому світу зв'язуються технологіями, корисними функціями, людьми і територіальною близькістю і в той же час роблять себе недоступними для населення і територій, які не становлять цінності та інтересу з точки зору динаміки глобального капіталізму. За цим пішов соціальний і економічний остракізм окремих суспільних прошарків, районів у містах та регіонах і навіть цілих країн, які можна назвати «четвертим світом» [8].

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження влади у сучасній соціально-політичній системі координат було відзначено зміну парадигми форм, методів та інструментів здійснення влади та взаємовідносин між владою та суспільством за умови широкого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, цифровізації та «інформаційної революції» в рамках подальшого поширення впливу «інформаційного суспільства» та інформатизації. Також було відзначено, що інформатизація та глобалізація створили передумови кардинальних змін в усіх сферах суспільства, що сприяло зміні парадигми, в тому числі і на рівні соціально-політичних відносин як на національному, так і на глобальному рівнях. Також, незважаючи на технократичні основи подальших трансформацій моделей цивілізаційного розвитку суспільства, було відзначено, що поряд із економічними факторами постають духовні та соціальні, які, змінюючись самі, починають впливати на питання влади та владних відносин. До таких неекономічних факторів запропоновано віднести: «життєвий світ», культуру, ідентичність, відношення до свободи тощо.

Перспективи подальших розвідок. Отже, подальший науково-технічний прогрес («інформаційна революція») та розвиток суспільства залишаються і надалі катализаторами для подальших трансформацій соціально-політичних складових влади, що може виступати орієнтиром для подальших розвідок.

Список використаних джерел

1. Аристотель. Политика // Аристотель. Сочинения: В 4 т. Т.4. – М.: Мысль, 1983. – С.376–644.
2. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь Мир», 2004. – 188 с.
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.royallib.com/book/bell_daniel/gryadushchee_postindustrialnoe_obschestvo_vvedenie.html
4. Бердяев Н. А. О рабстве и свободе человека. Опыт персоналистической философии. – Париж, 1939.
5. Берлин И. Две концепции свободы // Современный либерализм. – М., 1998. – С.19–43.
6. Бурдьё П. Социология социального пространства / Пер. с франц.; отв. ред. перевода Н. А. Шматко. – М.: Институт экспериментальной социологии; СПб.: Алетейя, 2007. – 288 с.
7. Веллмер А. Модели свободы в современном мире [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.smolsoc.ru/index.php/home/2009-12-28-13-47-51/40-2010-08-30-12-17-02/1133-2011-02-10-02-03-27/>
8. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура [Электронный ресурс] / М. Кастельс. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/kastel
9. Мак'явелли Н. Флорентийські хроніки; Державець / Пер. з іт. А. Перепаді; Худож.-ілюстратор І. І. Яхін; Худож. – оформлювачі Б. П. Бублик, В. А. Мурликін. – Харків: Фоліо, 2007. – 511 с.
10. Платон Государство [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Platon/_Index.php
11. Сен А. Развитие как свобода / Пер. с англ. Е. Полецкой; Ред. и послесл. Р. М. Нуреева. – М.: Новое издательство, 2004. – 425 с.

References

1. Aristotel'. Politika // Aristotel'. Sochinenija: V 4 t. T.4. – M.: Mysl', 1983. – S.376–644.
2. Bauman Z. Globalizacija. Posledstvija dlja cheloveka i obshhestva / Per. s angl. – M.: Izdatel'stvo «Ves' Mir», 2004. – 188 s.
3. Bell D. Grjadushhee postindustrial'noe obshhestvo [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.royallib.com/book/bell_daniel/gryadushchee_postindustrialnoe_obschestvo_vvedenie.html
4. Berdjaev N. A. O rabstve i svobode cheloveka. Opyt personalisticheskoy filosofii. – Parizh, 1939.
5. Berlin I. Dve koncepcii svobody // Sovremennyy liberalizm. – M., 1998. – S.19–43.
6. Burd'e P. Sociologija social'nogo prostranstva / Per. s franc.; otv. red. perevoda N. A. Shmatko. – M.: Institut jeksperimental'noj sociologii; SPb.: Aletejja, 2007. – 288 s.
7. Vellmer A. Modeli svobody v sovremennom mire [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.smolsoc.ru/index.php/home/2009-12-28-13-47-51/40-2010-08-30-12-17-02/1133-2011-02-10-02-03-27/>
8. Kastel's M. Informacionnaja jepoha: jekonomika, obshhestvo i kul'tura [Elektronnyj resurs] / M. Kastel's. – Rezhim dostupa: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/kastel
9. Mak'javelli N. Florentijs'ki hroniky; Derzhavec' / Per. z it. A. Perepadi; Hudozh.-iljustrator I. I. Jahin; Hudozh. – oformljuvachi B. P. Bublik, V. A. Murlykin. – Harkiv: Folio, 2007. – 511 s.
10. Platon Gosudarstvo [Elektronnyj resurs] – Rezhim dostupa: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Platon/_Index.php
11. Sen A. Razvitie kak svoboda / Per. s angl. E. Poleckoj; Red. i poslesl. P. M. Nureeva. – M.: Novoe izdatel'stvo, 2004. – 425 s.

Kolesnichenko S. S., postgraduate student, Kyiv University of tourism, economics and law (Ukraine, Kyiv), koles_s_s@i.ua

Power in contemporary socio-political system of coordinates

The subject of the study was the consideration of power issues in the context of the current socio-political system of coordinates in view of the transformations that take place in all spheres of society under the influence of the rapid development and implementation of information and communication and computer technologies, further broad digitalization of information and information processes, and as well as relevant changes in the issues of communication and communicative processes. Due to this, there are radical changes in the appearance of social networks, social media, the so-called «cybernetic space» and «cybernetic reality», new social and mass communications. This in its turn opens up new opportunities for influence, formation and manipulation of mass consciousness, using modern technologies and techniques from the side of the authorities, public organizations and society. In addition, attention was drawn to the fact that modern information and communication and computer technologies influence the power and power relations themselves. Also, an important moment that affects the issues of power is globalization. And this, in turn, changes the approaches and paradigm of power and power relations. In addition, the issue of influence and interconnectivity needs to be addressed: the «life world», «living space», culture, customs, moral and ethical norms, freedom and human dignity (first of all it concerns the preservation of identity in the conditions of globalization) when exercising power. In this regard, there is an urgency of the study of power in the modern system of socio-political coordinates.

Keywords: power, relations of power, social development and its modern transformations, information, communication and computer technologies, social and mass communication, social and political relations in society.

* * *

УДК 165.6

Онуфрійчук Р. В.,

кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича (Україна, Чернівці), romanoufrychuk@gmail.com

СПЕЦИФІКА «RES» ТА «REALITAS» У ФІЛОСОФІЇ 19 СТОЛІТТЯ

Дослідницький інтерес спрямований на процес еволюції формули «від речей до реальності». Показано, що ця формула має чималі евристичний